

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1938 kl. 4 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om skärgårdarnas trafikproblem.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till dess andra tillfälliga Motionen. utskott hänvisad motion, nr 7, har herr *Källman m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om allsidig utredning rörande såväl skärgårdens behov av förbättrade kommunikationer som också möjligheterna att på för landet enhetligaste tänkbara sätt sörja för dessa behovs tillgodoseende.

Inom andra kammaren har herr Lundqvist m. fl. väckt en likalydande motion, nr 19.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen I: 7.

Vid 1937 års riksdag väcktes inom andra kammaren en motion, nr 393, däri yrkande framställdes om utredning huruvida och i vad mån det vore möjligt att koncessionera skärgårdstrafiken för passagerarebefordran i regelbunden fart. Andra kammarens tredje tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats, införskaffade yttranden över densamma bland annat från kommerskollegium, länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län och Svenska skärgårdsförbundet. Det huvudsakliga innehållet i yttrandena finnes återgivet i nämnda utskotts utlåtande nr 3. Av yttrandena framgick, bland annat, att skärgårdsbefolkningens kommunikationsmöjligheter ansåges ha under senare år efter hand försämrats på grund av att skärgårdsrederiernas ekonomi, vilken alltmer försvagats genom en under sommarmånaderna i viss utsträckning pågående konkurrens mellan olika trafikmedel, icke längre möjliggjorde för dessa rederier att även vintertid upprätthålla erforderliga turer.

1937 års
riksdag.

Med stöd av vad sålunda inhämtats förklarade sig utskottet väl ha kunnat förorda en allsidig och förutsättningslös utredning, men fann sig däremot icke kunna tillstyrka den i motionen nr 393 begärda begränsade utredningen angående möjligheterna att genom koncessionering avhjälpa inom skärgårdstrafiken eventuellt rådande missförhållanden. Utskottet hemställde därför, att motionen icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Andra kammaren biföll utskottets hemställan.

Över nu föreliggande motion har yttrande inhämtats från kommerskollegium, som anför följande: Yttrande.

Bihang till riksdagens protokoll 1938. 12 saml. 2 avd. Nr 6.

Den 8 april 1937 avgav Kollegium utlåtande till andra kammarens tredje tillfälliga utskott i anledning av en motion (nr 393) av herr Olsson i Staxäng angående utredning av möjligheten att koncessionera skärgårdstrafiken för passagerarbefordran i regelbunden fart. Motionären riktade sig mot den enligt motionärens mening förödande konkurrensen om passagerartrafiken, som sommartid rådde mellan olika trafikföretag särskilt inom Göteborgs skärgård. Om trafikmöjligheterna sommartid icke kunde ekonomiskt utnyttjas till följd av ohämmad konkurrens, framhöll motionären bland annat, bleve de reguljära företag, vilka efter bästa förmåga sökte tillgodose det ordinarie trafikbehovet, ur stånd att fullgöra denna sin uppgift, och följden därav måste bli, att skärgårdsbefolkningen löpte allvarlig risk att få sämre eller inga alls trafikförbindelser vintertid. Till de rådande missförhållandena i konkurrenshänseende komme enligt motionären, att skärgården »sommartid särskilt under veckohelgerna översvämmas av mindre önskvärda element, som förstöra trevnaden för stampubliken bland badgästerna, särskilt familjer med gamla och barn, vilka betyder en icke oväsentlig extrainkomst för skärgårdsborna». »De sociala återverkningarna av 25-öresturerna på öarna» kunde avläsas bland annat vid de första hösttingen i ett icke ringa antal åtal för fylleri och slagsmål, och dock vore det endast ett fåtal fridstörare, som kunde befordras till laga näpst.

Kollegium fann i sitt ovannämnda utlåtande det vara utan vidare klart, att de ekonomiska möjligheterna till skärgårdstrafikens upprätthållande året om äventyrades i samma mån som de reguljära linjerna berövades den mera inkomstbringande sommartrafiken. Ett forisatt avledande av sommartrafiken från de ordinarie linjeförbindelserna kunde, uttalade Kollegium, komma att medföra ett nedläggande av dessa under vintern, då det många gånger kunde ställa sig svårt för öbefolkningen att över huvud taget uppnå land medelst egna farkoster. Det finge utan tvivel anses vara ett samhällsintresse att ingripa reglerande till förebyggande av en dylik utveckling, därest en sådan kunde befaras förekomma i någon större omfattning och icke vara av mera tillfällig karaktär. Kollegium ansåg det emellertid ur dessa synpunkter vara tveksamt, huruvida behov av en utredning föreläge, men ansåg sig likväl, med hänsyn bland annat till vissa uttalanden av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, icke böra framställa erinran mot att en utredning i ämnet åvägabragtes. Länsstyrelsen i Stockholms län hade i särskilt yttrande direkt avstyrkt en lagstiftning, innebärande en koncessionering av båttrafik i skärgården, under framhållande bland annat att av de lokala polismyndigheternas yttrande klart framginge, att i detta län icke med avseende å skärgårdstrafiken föreläge omständigheter av den art, varå motionären med anförande av exempel från annat håll åberopat sig.

Kollegium framhöll slutligen, att den ifrågasatta utredningen, som med hänsyn till frågans beskaffenhet borde ske genom särskilda sakkunniga med erforderlig lokalkännedom, borde taga sikte på att åstadkomma ett möjligast fullständigt belysande av frågan, i vilken omfattning missförhållanden av berörd art förekomme. Därest utredningen gäve vid handen, att ett ingripande från det allmännas sida med hänsyn till förhandenvarande förhållanden finge anses erforderligt, borde olika utvägar för frågans lösning komma under överbärande. Härutinnan uttalade Kollegium följande.

»Av i ärendet föreliggande upplysningar framgår, att i särskilda fall bidrag till vissa skärgårdslinjers uppehållande lämnats av landsting. Anslag från statens sida för dylika rent lokala sjöfartsförbindelser har däremot

hittills icke ansetts böra ifrågakomma och torde icke heller framdeles böra ifrågasättas. Först för den händelse missförhållanden av här ifrågavarande slag icke anses kunna undanröjas genom understöd, på sätt nyss antytts, från vederbörande landstings eller, eventuellt, annan lokal samfällighets sida, eller genom andra åtgärder, vilka icke innebära koncessions- eller eljest tillståndsförfarande, synes frågan om förfogande i dylik riktning böra bli va föremål för närmare dryftande. Kollegium delar visserligen de betänkligheter häremot, åt vilka de båda ovannämnda länsstyrelserna var för sig givit uttryck. Skulle emellertid utredningen giva stöd för införande av tillståndsgivning i någon form för skärgårdstrafiken, synes det Kollegium kunna ifrågasättas, huruvida icke detta borde ske i form av lagstiftning, varigenom det lägges i Kungl. Maj:ts hand att efter prövning från fall till fall besluta, att trafiken inom visst skärgårdsområde skall bli va föremål för närmare reglering antingen genom uppställande av särskilda krav på det för trafiken nyttjade tonnaget eller ock genom tillståndsprövning enligt vissa grunder. Det synes Kollegium, som om redan tillvaron av en dylik lagstiftning kunde förväntas få inverkan på konkurrensförhållandena på förevarande område, i det att det bleve förbundet med ökade risker för nya företagare att nedlägga kapital på startande av trafik på leder, där redan inarbetade trafikföretag funnes, vilka på ett tillfredsställande sätt besörjde trafiken.»

Den ovannämnda motionen föranledde icke till någon riksdagens åtgärd.

I grunden är det ett och samma problem, som avhandlas i nyssnämnda motion och i den nu förevarande motionen, nämligen frågan om åtgärder till förbättrande av skärgårdskommunikationerna. Även i den sistnämnda motionen skjutes konkurrensförhållandet mellan olika trafikföretag i förgrunden. Motionärerna hava sålunda bland vissa utvägar till åstadkommande av en lämplig organisation av skärgårdstrafiken i första rummet framhållit koncessioneringen av trafiken »med åtföljande förpliktelser för koncessionsinnehavarna». Därutöver ifrågasättas »vidgade ålägganden för landsting och vägstyrelser att sörja för goda skärgårdskommunikationer, samverkan med postverket, som har ett uppenbart intresse av goda skärgårdskommunikationer för postgångens vidkommande, statsunderstöd med användning av från skärgården inflytande bensinskattemedel, skärgårdstrafikens övertagande i statens egen regi o. s. v.»

Kollegium finner i anslutning till sitt ovannämnda yttrande den 8 april 1937 så mycket mindre anledning att motsätta sig en utredning i enlighet med det nu föreliggande yrkandet, som detsamma i första hand avser en utredning rörande det faktiska behovet av förbättrade skärgårdsförbindelser. Det säger sig självt, att därest under utredningens gång skulle ådagaläggas, att ett verkligt behov av ingripande från det allmännas sida till förbättringars genomförande föreligger, utredningen även bör komma att omfatta erforderliga överväganden angående olika utvägar, som härvid kunna ifrågakomma. Kollegium har icke erinran att framställa mot att en eventuell undersökning i denna del kommer att omfatta även och särskilt de av motionärerna antydda möjligheterna i sådant hänseende. Emellertid måste Kollegium alltså vidhålla sin tidigare tillkännagivna uppfattning, att koncessionsförfarandet bör göras till föremål för närmare dryftande först för den händelse utredningen skulle giva vid handen att andra och mindre ingripande åtgärder icke skulle kunna anses tillfyllest. Denna uppfattning står för övrigt i god överensstämmelse med den ståndpunkt till frågan, som vederbörande

riksdagsutskott intog vid behandlingen av ovannämnda motion vid 1937 års riksdag. Utskottet fann sig nämligen väl kunna förorda en allsidig och förutsättningslös utredning av skärgårdens trafikproblem men icke kunna tillstyrka den då begärda begränsade utredningen angående möjligheter att genom *koncessionering* avhjälpa inom skärgårdstrafiken eventuellt rådande missförhållanden.

Under återopande av vad sålunda anförts får Kollegium förklara sig för sin del kunna tillstyrka, att en närmare utredning i motionens syfte kommer till stånd med beaktande av här ovan anförda synpunkter rörande utredningens bedrivande.

Utskottet. Utskottet finner i likhet med motionärerna påkallat, att en utredning kommer till stånd till klarläggande av, huruvida med hänsyn till påtalade missförhållanden verkligt behov föreligger av ett ingripande från det allmännas sida i syfte att förbättra kommunikationerna inom landets skärgårdar. Utskottet förutsätter att, därest sådant behov styrkes vid utredningen, denna även skall komma att avse lämpliga åtgärder i förevarande syfte. I likhet med kommerskollegium anser utskottet att koncessionsförfarandet bör dryftas först därest utredningen skulle giva vid handen, att andra och mindre ingripande åtgärder icke skulle kunna anses tillfyllest.

Med stöd av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte besluta att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om allsidig utredning rörande skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer och möjligheterna för nämnda behovs tillgodoseende.

Stockholm den 31 mars 1938.

På utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

Närvarande: herrar Nordborg, Heüman, Swartling, Holstenson, Sundvik, Magnusson, Jacobsson och Albertsson.
